

Gjenpart

~~10298~~

113105

1951

Innkalling til personlig møte under saksforberedelse.

I sak nr 106/1951

Den offentlige påtalemyndighet

mot

~~XXXXXX~~

~~XXXXXX~~

1. Peter Andreas Harsem, Sørkedalsvn. 93, Oslo
2. Øyvor Hansson, Framnes terrasse 1, Oslo
3. Oddvar Halbostad, Strøm terrasse 6, Drammen
4. Aleksander Långe, Vækerøvn. 36 B, Oslo
5. Nils Vikdal, Fløivn. 25, Kristiansund N.
6. Arvid Birger Arntzen, Kranavn. 50, Kristiansund N.

innkaller retten partene til å møte personlig under saksforberedelse ved

Eidsivating lagmanns- rett i lagmannsrettssal nr. 3,
Grubbegt. 1-3, 7. etasje

man- dag 10. desember 1951 kl. 9¹/₂.

Uteblir en part uten gyldig forfall, kan han straffes med

~~XX~~
bøter og bli pålagt å erstatte helt eller delvis de omkost-
~~XX~~
ninger som er voldt.

~~XXXX~~

tiltalte

Har ~~sakkyndig~~ innsigelser å gjøre mot at saken blir fremmet, må han komme

med dem i rettsmøtet.

Eidsivating lagmanns- rett 19. november 1951.

Kristian Lunde (sign.)

lagmann

Riktig gjenpart:

K. Kellefjan
bem.

Alex Lange

mottatt 11. 2. 52.

E I D S I V A T I N G L A G M A N N S R E T T

gjør vitterlig:

År 1952 den 31. januar ble rettsmøte holdt i Oslo tinghus i straffesak nr. 106/1951:

Den offentlige påtalemyndighet

m o t

Peter Harsem m.fl.

Dommere: Lagmann Lunde, lagdommer Aars Rynning og sorenskriver Bentsen.

Etter forutgått rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble avsagt slik

B e s l u t n i n g :

Statsadvokatene i Oslo har den 9. januar 1952 satt

1. Peter Andreas Harsem, f. 10/10-1884,
- bopel: Sørkedalsvn. 93, Oslo -
2. Øyvor Hansson, f. 3/3-1893,
- bopel: Framnes terrasse 1, Oslo -
3. Oddvar Halbostad, f. 21/11-1919,
- bopel: Strøm terrasse 6, Drammen -
4. Alexander Lange, f. 12/8-1901,
- bopel: Våkerøvn. 36 B, Oslo,
5. Nils Vikdal, f. 16/7-1897,
- bopel: Fløivn. 25, Kristiansund N -
6. Arvid Birger Arntzen, f. 28/1-1906,
- bopel: Kranavn. 50, Kristiansund N -

under tiltale ved Eidsivating lagmannsrett til fellelse etter nr. 1 Harsem,

1. prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,
for mot bedre vitende i ord eller handling å ha opptrådt på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte

eller utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit,

subsidiært: straffelovens § 247,

for i ord eller handling å ha opptrådt på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller utsettes ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit,

a) ved i sin pamflett "Folkedommen over rettssvikerne" s. 27 å ha skrevet: "Når jeg nå påstår at dommere i landssvikssaker i sine domspremisser framfører den rene usannhet, så vil vel også en slik generell påstand gå upåaktet hen. For at så ikke skal skje - vil jeg nevne at i en dom avsagt av, bl. a lagdommer Thor Breien og dommer Østlid har disse herrer forgått seg som foran nevnt. Disse herrer mener jeg har brutt sin dommered - og i en rettsstat burde de fjernes fra sine embeter.",

b) ved i sin pamflett "Folkedommen over rettssvikerne" s. 51 å ha skrevet følgende: "Den samme politifullmektig With tok en fabrikkieiers salongmøblement i sin besittelse og da With flyttet til Oslo tok han det med seg. With nektet lenge å levere møblene tilbake. Da fabrikkieieren skulle hente disse i Oslo, viste det seg at With hadde "lånt" halvparten av møb lementet til sin svigermor hvor det måtte hentes. Senere har With nektet å betale leie av møblementet og erstatning for påført skade. (Ja - slike eksempler kunne det nevnes hundrevis av over hele landet.) Jeg har trukket dette ene eksempel fram, fordi det var en politifullmektig - en rettens håndhever - som hadde begått det som vel må betegnes for et tyveri - uten at han er trukket til ansvar herfor, til tross for at det ble anmeldt.",

c) ved i sin pamflett "Folkedommen over rettssvikerne" s. 52 å ha skrevet: "Noe av det verste ved disse provokatørhistorier er kanskje at folk er blitt straffet, fordi de er blitt narret til å hjelpe landssvikavdelingens provokatører. En provokatør - har f.eks. utgitt seg for å være flyktning og er kommet for å be om hjelp. Politiet, som har satt det hele i scene, sørger så for å få den barmhjertige samaritan dømt. Dette er justismord.",

d) ved å ha innsendt til inntagelse i avisen "8. Mai" for 19/12 1949 nr. 25 en artikkel under titelen: "Somdalen hevder at L'Abée-Lund sto i forbindelse med det tyske sikkerhetspoliti", og i hvilken artikkel det bl.a. heter: "Sammen med pfm. Bleskestad skal han ha deltatt i forfølgelsen av 2 russiske flyktninger på Lillehammer", og til slutt heter det i artikkelen bl.a.: "Etter kapitulasjonen har jeg 3 ganger forklart meg angående en politifullmektig Bleskestad samt L'Abée-Lund. Jeg har gjengitt en uttalelse fra Willy Køstinger (Køstinger tilhørte sipo i Oslo IV N og ble høsten 1947 sendt til Tyskland) om at L'Abée-Lund og Bleskestad hadde forbindelse med sipo på Lillehammer. Køstinger uttalte nemlig, at Bleskestad og L'Abée-Lund en gang under krigen hadde henvendt seg til Krüger angående 2 russere, som hadde flyktet fra en eller annen leir. En av de 2 nevnte hadde ringt til Køstinger, mens den andre hadde reist i bil til sipos tilholdssted og hentet mannskap. Russerne ble forfulgt, og den ene ble visstnok skutt - mens den andre kom seg vekk."

e) ved i sin pamflett "Folkedommen over rettssvikerne" s. 19 å ha skrevet: "8. Mai" for den 19/12 1949 inneholder en ny graverende beskyldning mot L'Abée-Lund. Redaksjonen støtter seg til en rapport (dok. 35 B) fra Somdalen. Somdalen sier i denne at han har funnet det besynderlig at L'Abée-Lund ikke har gjort noe forsøk på å gjendrive hans beskyldning om at politiinspektøren har vært med på å melde 2 russere, som var flyktet, til tyskerne.",

f) ved i sin pamflett "Folkedommen over rettssvikerne" s. 22 - 23 under sin omtale av bostyrernes disposisjoner å ha skrevet: "Jeg sikter til de forføyninger, som ble truffet overfor den 80 år gamle generalkonsul Dietrich Hildisch. At oppgjøret har fremskyndet så vel Hildisch' som hans hustrus død er ikke for meget sagt. Den behandling som ble gitt denne gamle hedersmann, som hadde innlagt seg så store fortjenester av norsk industriliv, var av den art at hans siste leveår ble til et helvete. - Fru Hildisch hadde ikke vært medlem av NS. Fruens formue - som til dels var ^{erv}ervet som særeie for 50 år siden - var helt ulovlig blitt beslaglagt av de norske oppgjørsmyndigheter og hun ble behandlet som et av de vanlige NS-ofre. Etter det som generalkonsul Hildisch og hans familie

måtte gjennomgå, står hans bostyrer, h.r.advokat Gunnar Mellbye, i alle NS-folks øyne som en av de mest hensynsløse innen bostyrernes lite tiltalende gruppe.",

g) ved å ha skrevet en artikkel i "8. Mai" for 30/9 1949 nr. 18 under titelen: "Generaldirektør Dietrich Hildisch", i hvilken artikkel det bl.a. heter: "Hildisch var en av de første, som hjemmestyrkene kastet seg over i maidagene 1945. Hans arrestasjon ble foretatt på en så brutal måte at det ikke er til å beskrive. Her skal kun nevnes at han ble trukket opp på en åpen lastebil - spyttet på i ansiktet og under langsom kjøring fikk mobben i gaten anledning til å håne og skjelle ham ut. Hildisch ble ført til Møllergt. 19 og der fikk han bl.a. 2 voldsomme spark i maven, som forårsaket at han fikk dobbeltsidig lyskebrokk.

I de første måneder etter frigjøringen ble det av de øverste myndigheter bestemt at kostregulativet for landssvikfangene skulle r e d u s e r e s - betydelig under det norske regulativ som ble benyttet for politiske fanger under okkupasjonen. Denne reduksjon ble gjort så grundig og brutalt at det ble hungerterror.Maten kom ofte pakket i kasser, som hadde vært benyttet til revefôr.Ethvert menneske må kunne forstå at det å sette en syk olding på en slik kost, som foran nevnt, var ensbetydende med å tilføye ham et ulivsar, som senere ikke kunne leges. Hildisch var en sverbygget, kraftig mann, som ved arrestasjonen veide over 100 kg. Da han etter 2 års fangenskap endelig ble løslatt, veide han ca. 52 kg. Denne kolossale avmagring gir et klart bilde av hva denne gamle syke mann må ha gjennomgått av lidelser i det foreldede fengsel i Møllergt. 19.

Hertil kom så den sjelelige tørtur han ble utsatt for. Hans villa på Drammensveien ble solgt og revet ned og det ble bygget nye ^{hus} på tomten. Hans verdifulle innbo ble delvis stjålet og solgt. Døden ble fremskyndet eller endog direkte forårsaket av den barbariske behandling han legemlig og psykisk ble utsatt for av den norske rettsstat.

Hans såkalte bobestyrer nektet ham i lang tid penger til underhold. Han ble sågar nektet bidrag til kjøp av legemidler.",

II. straffelovens § 247,

for i ord eller handling å ha opptrådt på en måte som er egnet til

å skade en annens gode navn og rykte eller til å utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit, eller å ha medvirket hertil,

a) ved i sin bok "Utrolig, men sant" s. 195 å ha skrevet følgende:

"Tenk bare på hvorledes nedenstående lederartikkel i ukeavisen "Sel byggen" den 13/3-1942 må ha virket på leserne; den lød slik:

HVA VENTER DE PÅ

"Vi vil vente og se er det mange mennesker som sier idag, når det er spørsmål om å ta stilling til vår FØRERS krav om å gå aktivt inn for det nye Norge.

Hva er det da vi vil vente på? Det er da sagt fra så tydelig som det kan gjøres at Norges fremtid er knyttet til Nasjonal Samling. Og hva er det da NS vil, som en del mennesker ikke kan slutte opp om?

Det er uverdigg for nordmenn å vente med å ta standpunkt her. Nettopp nu har fedrelandet bruk for deg."

En bedre artikkel kunne neppe Goebbels ha skrevet for å fremme sitt mål. Men denne artikkel var som nevnt en lederartikkel og den ansvarlige redaktør var advokat P.A. Meland, Stjørdal. Etter frigjøringen er advokat Meland blitt statsadvokat og aktor i landssviksaker, og nå sitter han vel og dømmer passive N.S.medlemmer til straff, bøter og inndragning samt tap av stilling og borgerlige rettigheter. Disse mennesker - som nu kalles for landsforredere - har kanskje advokat Meland ved sin artikkel forledet til å melde seg inn i N.S.",

b) ved i sin pamflett "Folkeed ommen over rettssvikterne" s. 16 - 17 å ha skrevet:

"I samme bok ("Utrolig, men sant") anklaget jeg høyesterettsadvokat P.A. Meland i Stjørdal for å ha oppfordret leserne av avisen "Selbyggen" - som Meland eide og redigerte - til å melde seg inn i Nasjonal Samling. Ja, - han oppfordret endog leserne til å tegne bidrag til NS-formål. Sommeren 1949 oppfordret rådmann Kobbe i Trondheim advokat Meland å renvaske seg.

Herr Meland svarte at jeg var anmeldt for injurier. Langt om lenge hørte jeg at saken skulle granskes; men etter at politiet hadde fått se mine beviser - og fått stadfestet disse ved å lese "Selbyggen" på Universitetsbiblioteket - har jeg ikke hørt noe mer. Meland er blitt statsadvokat i Sør-Trøndelag

etter først i flere år å ha fungert som statsadvokat i landssviksaker, og en må ha grunn til å tro at han i den egenskap har stått som anklager overfor kvinner og menn som i god tro hadde fulgt hans egen oppfordring til innmelding i NS. En av lederne for Norsk artikkeltjeneste under okkupasjonen er blitt avhørt av politiet. Han kan ikke huske at N.A.T. noensinne har sendt "Selbyggen" en slik artikkel som den Meland har inntatt i sin avis. Han har likeså opplyst til politiet at N.A.T. i 1942 ikke tvang noen til å ta inn de artikler som ble sendt ut til landets aviser. Hvis så var skjedd, må det jo være klart at denne samme artikkel ville ha stått i mange av landets aviser, men det har den ikke gjort etter hva en har kunnet bringe i erfaring.

Jeg gjentar med dette min tidligere beskyldning, idet jeg mener at enten må jeg settes under tiltale for injurier slik at forholdet kan bli rettslig belyst, eller også må Meland trekkes til ansvar for sin lederartikkel. Domstolene dømmer selv de mest passive NS-medlemmer som landsforredere. I samsvar hermed må vel også den dømmes som ivrer for medlemskap. I ethvert fall hevder lagmann Solem i sin kommentar til landssvikanordningen at oppfordring til medlemstegning hører til de "alvorligere" forbrytelser på området. Gjelder ikke landssvikloven også for statsadvokater?

c) ved i sin bok "Utrolig, men sant" s. 246 - 247 under omtalen av forhørsdommernes virksomhet under landssvikoppgjøret å ha skrevet følgende:

"Jeg refererer et brev av 18/3-1946 fra en av våre kjente høyesterettsadvokater (advokat Aage Storm) til Oslo Forhørsrett (Landssvikavdelingen): "Jeg henstiller inntrengende til Forhørsretten å gjennomgå sakens dokumenter, før den tar standpunkt til politiets begjæring om fortsatt å holde ingeniør X (Winther) i fengslig forvaring. Forholdet er nemlig det at sakens dokumenter ikke ble gjennomgått før kjennelsen om fengslig forvaring ble avsagt på Ilebu 14. f.m., tross min protest og henstilling om å få gå gjennom siktelsens enkelte punkter og X's forklaring.

De eneste dokumenter dommeren leste før han på stedet avsa sin fengslingskjennelse var den FALSKE politirapport av 6. august 1941 og den forklaring X avga til politiet etter arrestasjonen den 6. januar (før han fikk vite hva han var arrestert for).

.....

Når dommeren kunne avvise mitt ønske om å gå nærmere inn på saken med at han hadde så og så mange saker (visstnok 12 - 14 stk.) som skulle avgjøres på formiddagen, er det karakteristisk for hvor langt man i denne tid er kommet bort fra den justis som gjaldt i arrestasjoner tidligere: Som om dette skulle være grunn til å berøve en mann friheten for uker framover.

.....

Det var nedstemmende for meg som gammel advokat å se for en utvikling vårt rettsliv nu har gjennomgått."

Det var dommer Ryen som administrerte dette møte. Hvordan kunne han slik forsørme sin plikt som dommer å granske en sak før han traff sin avgjørelse om fengsling? Hadde han rett til å nekte å høre hva den fengslede hadde å si til siktelsen?

Allerede i den gamle romertid het det: "Audiatur et altera pars", hvilket er utlagt: "Hør også på den annen part."

Jeg fester oppmerksomheten ved at han vesentlig innskrenket seg til å lese den falske politirapport av 6. august 1941.",

d) ved i sin bok "Utrolig, men sant" s. 249 å ha skrevet følgende:

"Eksempelvis siterer jeg et brev av 8. mai 1946 fra en høyesterettsadvokat i Oslo (advokat Aage Storm). Dette brev ble sendt til Påtalemyndighet, Rikspolitisjef og Riksadvokat. Tviler noen biskop eller juridisk professor på riktigheten av det jeg opplyser, vil navnene og videre opplysninger straks bli gitt på henvendelse fra henholdsvis samvittighetens og rettensvoktere.

"Min klage gjelder etterforskingen motY i Oslo som er siktet for angiveri, men nekter å være skyldig.

(Siktede ble også frikjent senere på dette punkt. Forf. anm.) Av vedlagte bilag vil sees at politiet overfor ham har gjort bruk av:

TRUSLER, SKREMSLER OG SKJERPET FENGSEL, fordi han ikke ville tilstå eller underskrive en etterforskers rapport.

(Siktede påsto at rapporten var falsk. Forf. anm.)

Noe slikt må ikke tales i vårt land. Vi skal ikke ha noe som likner annen eller tredje grads forhør i Norge nå lenger etter 7. mai 1945."

Den politifullmektig i landssvikavdelingen, som hadde med saken å gjøre, var Onsager. Etterforskerens navn var Dannevig. Høyesterettsadvokaten som skrev det ovenfor siterte brev, fikk trusler om injuriersøksmål fra politiet, men så vidt vites er dette ennå ikke fremmet.",

e) ved i sin bok "Utrolig, men sant" s. 227 å ha skrevet følgende:

"Da en N.S.fange på et av våre største fengsler sendte bud etter fengslets prest, møtte denne opp med revolveren rettet mot fangen og sa: "Jeg er presten, hva vil De meg?",

f) ved i sin bok "Utrolig, men sandt" s. 208 under sin omtale av "Bostyrerne" å ha skrevet følgende:

"Selv herrer som direktør Helge Gleditsch (Ilebu) og byråsjef Nygaard har ikke skammet seg for å kjøpe en N.S. fanges innbo og løsøre underhånden av en bobestyrer (i juli 1945), til tross for at N.S.mannen hverken hadde fått bot eller inndragning.",

III. straffelovens § 130,

for mot bedre vitende offentlig å ha tillagt noen av statsmaktene eller en annen offentlig myndighet handlinger som de ikke har foretatt eller å ha gitt^{en}/villedende fremstilling av de omstendigheter, hvorunder eller den måte hvorpå de har handlet eller for å ha fremført de uriktige påstander av grov uaktsomhet i hensikt å skade vedkommende myndighet i det alminnelige omdømme,

a) ved å ha forholdt seg som i tiltalens I c) nevnt,

b) ved å ha forholdt seg som i tiltalens I g) nevnt,

nr. 2, Øyvor Hansson,

IV. prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,

subsidiært: straffelovens § 247,

som beskrevet under tiltalens I,

ved å ha skrevet en artikkel i "8. Mai" for 30. september 1949 nr. 18 under titelen "På Lille-Oust", hvor det bl.a. heter om Dietrich Hildisch: "mishandlet på legeme og sjel, - bestjålet for alt inntil sin personlige garderobe, - beløyet og forhånet, -" og videre om arrestasjonen av Hildisch: "Vilddyr som driver den 78-årige "grand seigneur" bort fra sin hustru, "gode nordmenn" som bokstavelig talt trekker ham etter hårene

opp på et lastebilplan, mens hans elskede, gamle hustru blir liggende bevisstløs på marken uten å bli tatt hånd om ! " -
 Og videre: "Han fortalte meg videre om det vakre hjemmet/^{sitt}på Drammensveien, som ble plyndret og jevnet med jorden, om sin tyskfødte hustru som ble ranet for alt (hun var ikke medlem av N.S. og hadde særelse)" og endelig: "om sin eneste sønn som omkom etter^{en} 8 timers appel på Ilebu og hvis lik ble putt^{et} i en sekk," -,

V. straffelovens § 130,

som beskrevet nærmere under tiltalens III,
 ved å ha forholdt seg som nærmere beskrevet under tiltalens IV,

nr. 3, Halbostad,

VI. Prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,
subsidiært: straffelovens § 247,

som beskrevet under tiltalens I,

ved å ha skrevet en artikkel med titelen "Somdalen hevder at L'Abée-Lund sto i forbindelse med det tyske sikkerhetspoliti", med innhold som nevnt under tiltalens I d), hvilken artikkel han overleverte til Peter Harsem, som sendte den til redaktøren av "8. Mai", hvor den sto publisert i nr. 25 for 19/12-1949,

nr. 4, Lange,

VII. prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,
subsidiært: straffelovens § 247,

som beskrevet under tiltalens I,

a) ved under pseudonymet "Potemkin" å ha skrevet eller medvirket til avfattelsen av en artikkel med titelen "Av generalkonsul Hildisch' saga I" som han innsendte til "8. Mai", hvor den ble inntatt i nr. 7 for mandag 20. februar 1950 og hvor det bl.a. heter under omtale av Erstatningsdirektoratet og tilsynsmannen: "Han satt i 2 år på enecelle. Hans hjem, Drammensveien 61 var, mens han satt i fengsel og uten at hans sak var blitt reist ved domstol, enn si avgjort og uten hans eller hans families samtykke - revet ned med tjenerbolig og garasje.

.....Skyldtes den i en såkalt rettsstat eksempelløse nedrivning av en fengslet og komplett vergeløs gammel manns

hus at man ville skjule at det på forhånd var tomt - ja plyndret for sine kunstgjenstander og innbo? Ja, det er grunn til å anta det. Etterpå oppfører man ved et "konsortium" på tomten 3 5-etasjes aksjegårder med store underjordiske garasjer - ~~X~~
 Z alt dette skal Erstatningsdirektoratet og Hildisch-boernes såkalte tilsynsmann, h.r.advokat Gunnar Mellbye, hans fullmektig, o.r.sakfører Nergaard og flere andre, i detalj bli konfrontert med i denne fremstilling,

b) ved å ha skrevet en artikkel om generalkonsul Hildisch som han i slutten av februar 1950 sendte til redaktøren av "8. Mai", Nils Vikdal, for at den skulle inntas der og hvor det bl.a. heter: "Tilsynsmannen i Hildisch-boene, advokat Gunnar Mellbye v/o.r.sakfører Olaf Nergaard leiet A/S Premier-Is bort til sin onkel, direktør Sverre Nergaard i Banan-Mathiesen. Den fra høyeste hold utstedte parole var jo at alle antatte "landssvikere" var konkurs og så godt som levende døde. Eiendomsretten gjaldt ikke for dem og så sikker var den retts- og nasjonalbevisste "beua monde" at gammel god norsk lov og rett ikke gjaldt for Hildisch-familien at man med assistanse av bobestyrer Gunnar Mellbye og Erstatningsdirektoratet begynte å disponere Drammensveien 61, som om eieren ikke eksisterte.
 Salget ble foretatt uten noe som helst samtykke av eieren, uten at generalkonsul Hildisch var dømt, hva han aldri ble, uten off. tvangsauksjon, uten kunngjøring. Inntil annet blir opplyst, står tilsynsmannen i Hildisch-boene, h.r.advokat Gunnar Mellbye, Tollbodgt. 32 som ^{ene-}ansvarlig sammen med Erstatningsdirektoratet, for dette i Norge eksempelløse slag mot gammel rettsskikk. En slik opptreden hadde selvsagt ikke vært mulig, hvis ikke pressen i agitatorisk øyemed systematisk hadde fordreiet kjensgjerninger og hisset til hat mot de vergeløse. Fra å prestere en udåd i det dunkle ved salget av 61 gikk man ved nedrivningen av huset m.v. i oktober - november 1946 over i åpen aksjon.
 Å rive ned et hus under disse omstendigheter er en utilbør- lighet uten sidestykke. Forøverne vil bli husket meget lenge i Norges uretts historie.

Er det ikke nå på tide at det offentlige setter seg i sving for å granske denne graverende sak for å bringe på det rene, hvilket rettsgrunnlag advokat Mellbye og Erstatnings- direktoratet mener å stå på? Istedenfor å granske, arrestere

og sjikanere de menn og den avis som bringer disse selsomme fakta til offentlighetens kunnskap, bør man nå på kriminalteknisk basis etterforske de menn og institusjoner, som har ført an i tilintetgjørelsen av Dietrich Hildisch', hans hustrus og hans arvingers eksistens og formue.",

c) ved under pseudonymet "Potemkin" å ha skrevet en artikkel med titelen "Av generalkonsul Hildisch" saga III" som han innsendte til "8. Mai", hvor den ble inntatt i nr. 19 for onsdag 24/5 1950 og hvor det bl.a. heter i overskriften: "Hildisch' herskapelige eiendom, Drammensveien 61, solgt og revet uten hans samtykke. Inntil annet blir opplyst, står tilsynsmannen i Hildisch-boene som eneansvarlig. Å rive ned et hus under slike omstendigheter er en uhyrlighet uten like," og hvor det under omtalen av Erstatningsdirektoratet og tilsynsmannen, h.r.advokat Gunnar Mellbye bl.a. heter: "Tilsynsmannen i Hildisch-boene, h.r.advokat Gunnar Mellbyes fullmektig, o.r.sakfører Olaf Nergaard leiet angivelig A/S Premier-Is bort til sin onkel Sverre Nergaard i Banan-Mathiesen.
.....

Den fra høyeste hold utstedte parole var at alle antatte landssvikere var konkurs. Eiendomsretten gjaldt åpenbart ikke for dem og så sikker var den retts- og nasjonalbevisste "beau monde" i Oslo på at gammel norsk lov og rett ikke gjaldt for Hildisch-familien at man med assistanse av bobestyrer Gunnar Mellbye og Erstatningsdirektoratet begynte å disponere Drammensveien 61, som om eieren ikke eksisterte. Det grøvste var jo i god tid ordnet bak kulissene. Den 14. mai 1946 anmeldte o.r.sakfører Erling Simensen på vegne av "Drammensveien 61" dette skjønne selskap til Handelsregistret. Formålet var "innkjøp, bebyggelse, drift og eventuelt salg" av Drammensveien 61 og Gabelsgt. 12, Oslo. Aksjekapitalen er på kr. 12.000,-, fullt innbetalt og lydende på navn. (Og hvilke navn?) Salget ble foretatt uten noe som helst samtykke av den fengslede eieren, uten at generalkonsul Hildisch var dømt, hva han aldri ble, uten off. tvangsauksjon, uten kunngjøring. Inntil annet blir opplyst, står tilsynsmannen i Hildisch-boene, h.r.advokat Gunnar Mellbye, Tollbodgt. 32, Oslo som eneansvarlig sammen med Erstatningsdirektoratet, for dette i Norge eksemPELLøse slag mot gammel rettsskikk. En slik opptreden hadde selvsagt ikke vært mulig, hvis ikke

pressen i agitatorisk øyemed systematisk hadde fordreiet kjensgjerninger og hisset til hat mot de vergeløse.

Fra å prestere en udåd i det dunkle ved salget av 61 gikk man ved nedrivningen av huset m.v. i oktober - november 1946 over i åpen aksjon. Å rive ned et hus under disse omstendigheter er en utilbørlichkeit uten sidestykke.

Er det ikke nå på tide at det offentlige setter seg i sving for å granske denne graverende sak for å bringe på det rene, hvilket rettsgrunnlag herr Mellbye og Erstatningsdirektoratet mener å stå på? I stedet for å granske, arrestere og sjikanere de menn og den avis som bringer disse selsomme fakta til offentlighetens kunnskap, bør man nå på kriminalteknisk basis etterforske de menn og de institusjoner, som har ført an i tilintetgjørelsen av Dietrich Hildisch!, hans hustrus og hans arvingers eksistens og formue.

Det forhold at man kan rive en fengslet, udømt, syk gammel manns hustrus hus ned upåtalet - etter at man har tømt det for kunstskatter og innbo - et slikt forhold truer hele vår rettsorden. Hvis det da i det hele tatt er noe igjen av den? Det er ikke denne avis og de menn som bringer dette forhold frem, som truer rettsordenen her i landet. Tvert imot!",

nr. 5, Vikdal,

VIII. prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,
subsidiært: straffelovens § 247,

som beskrevet under tiltalens I,

ved i Kristiansund N som ansvarlig redaktør av "8. Mai" å ha latt innta i sin avis følgende artikler:

- a) den 30. september 1949 en artikkel skrevet av tiltalte Harsem med overskriften: "Generalkonsul Dietrich Hildisch", alt som beskrevet for tiltalte nr. 1 under tiltalens I g),
- b) den 30/9 1949 en artikkel skrevet av tiltalte Øyvor Hansson under overskriften: "På Lille-Oust", alt som beskrevet for tiltalte nr. 2 under tiltalens IV,
- c) den 19/12-1949 en artikkel skrevet av tiltalte Halbostad under overskriften: "Somdalen hevder at L'Abée-Lund sto i forbindelse med det tyske sikkerhetspoliti", alt som beskrevet for tiltalte nr. 1 under tiltalens I d),
- d) den 20/2-1950 en artikkel skrevet av tiltalte Lange

under overskriften: "Av generalkonsul Hildisch' saga I", alt som beskrevet for tiltalte Lange under tiltalens VII a),

IX. straffelovens § 130,

som beskrevet under tiltalens III, ved å ha forholdt seg som nærmere beskrevet under tiltalens VIII a) og b),

nr. 6, Arntzen,

X. prinsipalt: straffelovens § 247, jfr. § 248,
subsidiært: straffelovens § 247,

som under tiltalens I nærmere beskrevet,

ved i Kristiansund N som ansvarlig redaktør av "8. Mai" å ha latt innta i sin avis for onsdag 24. mai 1950 en artikkel med titelen "Av generalkonsul Hildisch' saga III", skrevet av tiltalte Lange, alt som beskrevet for tiltalte Lange under tiltalens VII c).

Det vil bli nedlagt påstand på så vel straff som mortifikasjon av samtlige de beskyldninger som er nevnt ovenfor og som går inn under strl. § 247, jfr. § 248, eller strl. § 247. Videre vil det bli nedlagt påstand på erstatning og oppreisning til de fornærmede, liksom Harsems bøker "Utrolig, men sandt" og "Folkedommen over rettssvikene" vil bli påstått inndratt. Endelig vil det bli nedlagt påstand på at de tiltalte tilpliktet å betale de fornærmede et beløp til bestridelse av omkostningene ved kunngjørelse i en eller flere offentlige tidender enten av domsslutningen alene eller av denne i forbindelse med domsgrunnene.

Tiltalen er reist etter Riksadvokatens ordre.

Denne tiltale trer etter Riksadvokatens ordre istedenfor tiltalebeslutning utferdiget 22/10-1951.

Som forsvarer for nr. 1 er oppnevnt herr o.r.sakfører Halfdan Fyhn, som forsvarer for nr. 2, 3 og 4 herr h.r.advokat Gunnar Eriksen og som forsvarer for nr. 5 og 6 herr h.r.advokat Albert Wiesener.

Som det vil sees trer den forannevnte tiltalebeslutning i stedet for en tidligere tiltalebeslutning av 22. oktober 1951, som er tilbakekalt.

Det er opplyst at tiltalte nr. 5, Nils Vikdal er avgått ved døden. I den anledning har statsadvokaten opplyst at han foreløpig heller ikke vil fremme saken mot tiltalte nr. 6, Arvid Birger Arntzen.

Der har vært holdt såvel muntlig som skriftlig saksforberedelse med hjemmel i strpl. § 295, tredje og fjerde ledd.

Retten vil etter det som foran er opplyst bare ta standpunkt til i hvilken utstrekning de tiltalte nr. 1 - 4, Peter Andreas Harsem, Øyvor Hansson, Oddvar Halbostad og Alexander Lange, skal tillates å føre bevis for sannheten av de beskyldninger som tiltalebeslutningen refererer.

Tiltalte nr. 1, Peter Andreas Harsem, har under saksforberedelsen oppgitt følgende bevis:

Ad tiltalens post Ia:

Som vitner:

1. Lagmann Breien,
2. Lagdommer Østlid,
3. Konsulent Tønseth,
4. Advokat Heuch Bugge,
5. Advokat Harald Ramm,
6. Advokat Siggerud,
7. Stortingsmann Steffensen,
8. Forhv. stortingsmann Førre,
9. Byggmester Haakon Skjelbred, Sandefjord,
10. Brukseier Nils Nilsson, Skotterud,
11. Disponent Ola Iversen, Rakkestad,
12. Selger Knut Swanstrøm, Askim,
13. Lars Handberg, Industrigaten, Oslo,
14. Arne Bergsvik.

Dokumentbevis:

1. Utskrift av Harsems landssvikdom,
2. Rettsboken i Harsems landssvikssak,
3. Enkelte dokumenter fra Harsems landssvikssak, som han har lovet å gi nærmere spesifisering over.
4. En betenkning i forbindelse med Harsems landssvikssak, avgitt av prof. Andenes til advokat Finn R. Schjødt.

5. Skriv fra advokat Ramm til skifteretten angående det økonomiske forhold mellom Harsem og Hjalmar Handberg & Co.

Vitnene nr. 1 til 3 skal uttale seg om den landssvikdom som er avsagt over Harsem. I den anledning henviser han til et "spørreskjema" av 12. mars 1951 fra Harsem til Oslo forhørsrett ved byrettsdommer Didriksen. Vitne nr. 4 var Harsems forsvarer i landssvikssaken. Han vil bli forelagt de samme spørsmål som vitnene nr. 1 - 3. Vitnene nr 5 - 13 skal bekrefte at "bl.a. lagdommer Breien og dommer Østlid har forgått seg som foran nevnt", d.v.s. at de i premissene til den landssvikdom som er avsagt over ham har "fremført den rene usannhet". Vitne nr. 14 vil kunne bekrefte at dommerne i vitnets landssvikssak har forholdt seg på samme måte som dommerne i Harsems landssvikssak. De oppgitte dokumentbevis skal godtgjøre det samme som vitnebevisene.

Ad tiltalens post I b:

Som vitner:

15. Ola Dahl, Halden,
16. Byråsjef Borger With,
17. Per Bang, Torsgate 1, Oslo,
18. Byråsjef Withs svigermor,
19. Statsadvokat Amundrud.

Vitnene nr. 15 - 17 skal uttale seg om at "With tok en fabrikkieiers (Ola Dahls salongmøblement i sin besiddelse, og da With flyttet til Oslo, tok han det med seg. With nektet lenge å levere møblene tilbake. Da fabrikkieieren skulle hente disse i Oslo, viste det seg at With hadde "lånt" halvparten av møblementet til sin svigermor, hvor det måtte hentes. Senere har With nektet å betale leie av møblementet og erstatning for påført skade."

Vitne nr. 18 skal forklare seg om hvorvidt "With hadde "lånt" halvparten av møblementet til sin svigermor hvor det måtte hentes."

Vitne nr. 19 var politimester i Halden og daværende politifullmektig Withs overordnede. Han vil kunne forklare seg om det forelå samtykke fra vitnets side til de disposisjoner som With skal ha foretatt. I den anledning ønsker Harsem også at statsadvokat Amundrud skal ta med seg i retten embetets beslagsprotokoll.

Forøvrig er der ikke noe dokumentbevis til denne post.

Ad tiltalens post I c:

Vitner:

20. ✓ Fru Ellen Holtskog, Amagervei 3, V. Aker.
21. Fru Selma Svendsen (Rønningen).
22. ✓ Friserdame fru Ruhs, Ths. Heftyesgate 56, Oslo.
23. ✓ Finn Klanderud.
24. ✓ Bjarne Rodian.
25. Bernt Somdalen.
26. Herbert Bodom, Stabekk.
27. ✓ Kurt Thue, Vestheimgt. 4, Oslo.
28. Advokat Baard Frøen, Oslo.
29. ✓ Førstebetjent Haakon Løvmo.
30. Hans Ottar Westby.
31. Else Nelsson, Skotterud.
32. Skyrud, sen. Kongsvinger.
33. Magne Skyrud, Kongsvinger
34. ✓ Førstebetjent Myklebust.
35. ✓ Kontorsjef Arne Skjærum, Rellingen.
36. ✓ Hotellverten på Centrum hospits, Oslo., Direktør

Jøstul.

Vitnene nr. 20 - 22 vil kunne forklare seg om at de er blitt berøvet friheten som følge av landssvikspolitiets arrangerte provokasjoner (jfr. Harsems uttrykk "straffet"). De øvrige vitner nr. 23 - 36 vil bli eksaminert om hvordan provokatører for landssvikpolitiet har medvirket til frihetsberøvelsen. Vitne nr. 36, direktør Jøstul må medbringe hotellboken.

Dokumentbevis:

1. Dokumentene i saken mot Ellen Holtskog.
2. Dokumentene i saken mot Selma Svendsen (Rønningen).
3. Dokumentene i saken mot fru Ruhs.
4. Dokumentene i Herbert Bodoms sak.

Dokumentbevisene skal nyttes til å underbygge det som kommer frem gjennom avhøret av de vitner som det gjelder.

Tiltalens poster I d og e.

Vitner:

37. Poliitiinspektør L'Abée Lund.
38. Kjøpmann Jakob Hansen.
25. foran, Bernt Somdalen.

Dokumentbevis:

Dokumentene i Bjarne Stensbergs sak.

Vitnene vil bli eksaminert om Leopolds rømning fra Lillehammer under okkupasjonstiden og om politiinspektør L'Abée Lunds angivelige befatning dermed og hans angivelige forbindelse med Sipo på Lillehammer. Dokumentene i Stensbergsaken vil også bli nyttet for å belyse forholdene ved Leopolds rømning.

Tiltalens post I f samt de to siste avsnitt i I g.

Vitner:

39. Advokat Gunnar Mellbye.
40. Advokat Olav Neergaard.
- 4 foran: Advokat Heuch Bugge.
41. Advokat C.L. Aall.
42. Advokat Einar Olavson.

Dokumentbevis:

1. Edna Forbechs rettslige beedigede forklaring.
2. Ørnulv Forbechs rettslige beedigede forklaring.
3. Korrespondanse med advokat Mellbye om underholdsbidrag til Hildisch og utbetaling av beløp til medisiner og pleie.

De oppgitte vitner skal forklare seg om det Harsem har skrevet om advokat Mellbyes behandling av Hildisch og hans tilsynsbo (inntatt i tiltalens post I f og I g in fine). Dokumentbevisene angis å gjelde de samme forhold. Det er opplyst at Edna og Ørnulv Forbech er emigrert og derfor ikke kan innstevnes.

Det er fra Harsems side anført at de forhold som er omhandlet i post I f og I g i.f. står i nøye sammenheng med det som behandles i de to første avsnitt av post I g. Han tar derfor forbehold om å eksaminere de foran oppførte vitner om og nytte de foran oppførte dokumentbevis til de forhold som omhandles i post I g, første og annet avsnitt - og omvendt.

Tiltalens post I g, første og annet avsnitt.

Vitner:

43. Direktør Blom. DE NO FA.
44. ~~Jan Meidell.~~
45. Faktor Bjarne Kristoffersen, Selbu. (Stjørdalen?)
46. Arvid Kristoffersen, Selbu (Stjørdalen?)
47. Bjørn Johansen, Cam. Collettsvei 15, Oslo.

48. Aslaug Thynes, Bjørn Farmandsgate 14, Oslo.
49. Disponent Ditleff Ræder, Gange-Rolvsgate 2d, Oslo.
50. Arkitekt Ernst Holmboe, Riis.
51. Aagot Stenberg Larsen, Gabelsgate 10, Oslo.
52. Konrad Magnus, Vingolfvn. 27, Oslo.
53. Ruth Elvira Lilja, Drammensveien 69, Oslo.
54. Politikonstabel Martinus Orderud, Rathkesgate 12, Oslo.
55. Førstebetjent Fredrik Arstad, Oslo politikammer.
56. Fengselsinspektør Arthur Emanuel Nielsen, Møllergt. 19, Oslo.
57. Fengselsbetjent Emil Myrvang, Mogaten 24, Oslo.
58. Paul Hanheide, Riisalléen 11, Oslo.
59. Overlege Jon Leikvam, Fengselssykehuset.
60. Lege Thorbjørn Kjølstad, Ila.
61. Direktør Frøshaug. Dikemark.
62. Overlege Johannes Heimbeck, Røde Kors klinikk, Oslo.
63. Aksel Skår stad, Siloveien 6, Sinsen.
64. Doktor Ingolf Andresen.
65. Kristoffer Kahrs Budde, Colbjørnsensgate 2, Oslo.
- 14 foran: Arne Bergsvik.
66. Direktør Knut Løken, Oslo Kretsfengsel.
67. Erling Thorleif Widnes, Skogliveien 4, Ø. Aker.
68. Landssvikfange Borgi, Åkebergveien fengsel.
69. Helge Grønstad, Kirkeveien 79, Oslo.
70. Andreas Neumann, Bratlia, Nordberg.
71. Oddvar Jevanord, Fayesgate 8, I, Oslo.
72. Forhv. "minister" Blehr. Nesøya.
73. Redaktør Torstein Lange, Gjøvik.
74. Ingeniør Jon Lærum, Drammen.
75. Direktør Gleditsch, Ila.
76. Fengselsinspektør Karl Edgar Hallgren, Ila.

Vitnene under nr. 43 - 57 skal uttale seg om Hildisch's arrestasjon og innbringelse i fengsel, d.v.s. under hvilke forhold og på hvilken måte dette foregikk. Disse vitneprov har tilknytning til tiltalens post I g, første avsnitt.

De vitner som er oppført under nummerne 58 - 68 skal uttale seg om behandlingen av Hildisch i fengslet, den kost han fikk der og om hans vekt til de forskjellige tider. Det bemerkes i denne forbindelse at Harsem ønsker at overlege Leikvam under

sin vitneforklaring må bli forelagt en erklæring fra dr. Eng. Denne, som nå skal oppholde seg i Nordland, har behandlet Hildisch.

Vitnene nr. 69 - 76 skal uttale seg om følgende (sitert fra tiltalebeslutningen):

"I de første måneder etter frigjøringen ble det av de øverste myndigheter bestemt at kostregulativet for landssvikfangene skulle reduseres betydelig under det norske regulativ som ble benyttet for politiske fanger under okkupasjonen. Denne reduksjon ble gjort så grundig og brutalt at det ble hungerterror. Maten kom ofte pakket i kasser, som hadde vært benyttet til revefôr

Ad tiltalens II a:

Vitner:

77. Statsadvokat Meland, Trondheim.
78. Reidar Foss, Vikhaug, Stjørdalen.
- 45, foran, Bjarne Kristoffersen. Selbu (Stjørdalen?)
- 46, foran, Arvid Kristoffersen. Selbu (Stjørdalen?)
79. Tidl. forretningsfører O. Tronseth, Selbu.
80. Tidligere statspolitibetjent Konrad Erlandsen,
Jørungsgate 7, Trondheim.
81. Olav Hove, Hove i Selbu.

Vitnene nr. 77 - 81 skal forklare seg om Melands stilling i bladet "Selbyggen" under okkupasjonen.

Dokumentbevis:

Det i tiltalen omhandlede nr. av Selbyggen samt 4 andre artikler i samme avis som angivelig skal ha samme tendens som den artikkel av 13/3 1942 som tiltalebeslutningen siterer fra. Artiklene skal vise hvilken stilling Meland hadde i Selbyggen. Harsem ønsker å dokumentere ytterligere et originaleksempel av Selbyggen for å vise at der i bladet er inntatt N.S. annonser.

Ad tiltalens post II b:

De samme bevis som nevnt under post II a.

Ad tiltalens post II c:

Vitner:

82. Karl Thomas Winther, Tullinsgate 4, Oslo.
83. Elna Winther.
84. Advokat Aage Storm, Gulleråsveien 17 b Oslo.
85. O.r.sakfører Martin Onsager, Oscarsgate 48, Oslo.

86. Disponent Lars Dannevig, Baldersgate 4, Oslo.

87. Forhv. byrettsdommer Karl Olaf Rye, Harbitzgate 3a,
Oslo.

Vitnene nr. 82 - 87 skal uttale seg om de påståtte overgrep mot Karl Winther som advokat Storm skriver om i det i tiltalen siterte brev som Harsem støtter seg til og kommenterer.

Dokumentbevis:

Harsem forbeholder seg å dokumentere fra Winthers landssviksak.

Ad tiltalen post II d:

De samme bevis som nevnt under post II c. Det bemerkes at den i tiltalen benevnte "Y" er Karl Winther.

Under denne post ønsker forøvrig Harsem også den foran under nr. 25 oppførte Bernt Somdalen/^{avhørt} om de avhør som o.r. sakfører Onsager og disponent Dannevig skal ha opptatt av fru Winther.

Ad tiltalens post II e :

Vitner:

88. Overrettssakfører Skjølberg, Sognsvegen 41, Oslo.

89. Byfogd Christie, Vinderen.

90. Arne Brænd, Åkebergveien fengsel.

91. Bergingeniør Hilmar Krogh Wehn, Paradis, Bergen.

92. Olav Håtveit, Gullerød pr. Barkåker.

93. Sigurd Halvard Pedersen, Sverresgate 22, Oslo.

94. Thorbjørn Bødtker Gysler, Heimstadjordet, hus H, Røa.

95. Hans Parken, Sofienberggaten 29, Oslo.

96. Efraim Algot Egeberg, Fredensborgvegen 37, Oslo.

97. Per Otto Guldberg, Heggeliveien 48, Smestad.

65. foran, Kristoffer Kahrs Budde, Colbjørnsensgate 2,
Oslo.

98. Aksel Nikolai Mjelde, Observatoriegaten 25, Oslo.

99. Karl Walter Jæger, Uranienborgveien 29, Oslo.

100. Gard Holtskog.

101. Karl Andreas Egeberg Traaen, Krokusveien 6, Oslo.

Vitnene nr. 88 - 101 skal forklare seg om følgende (siteret fra tiltalebeslutningen) : "Da en N.S. fange på et av våre største fengsler sendte bud etter fengslets prest (d.v.s. Traaen), møtte denne opp med revolveren rettet mot fangen og sa: "Jeg er presten, hva vil De meg?""

Intet dokumentbevis, bortsett fra at et brev som vitne nr. 93, Sigurd Pedersen, skal ha skrevet til sin forsvarer, o.r.sakfører Sig. Falck, Tromsø, bør foreholdes vitnet under hans forklaring. I denne forbindelse opplyses at Harsems forsvarer, o.r.sakfører Fyhn, vil skrive til o.r.sakfører Falck og be om å få dette brev utlånt.

Ad tiltalens punkt II f:

Vitner:

102. Norman Svendsen, c/o Nilsen, Holmengate 5, Oslo.
75. (foran): Direktør Helge Gleditsch, Ila.
103. Lektor Erling Nygaard, Holbergsgate 14, Stvanger.
104. O.r.sakfører Per Lyhmann, Akersgaten 16, Oslo.

Disse vitner skal forklare seg om at Gleditsch og Nygaard "ikke har skammet seg for å kjøpe en N.S. fanges innbo og løsøre underhånden av en bobestyrer (i juli 1945) til tross for at N.S. mannen hverken hadde fått bot eller inndragning". Harsem ønsker at o.r.sakfører Lyhmann må bli pålagt å ta med i retten sin korrespondanse med Norman Svendsen.

Ad tiltalens post III:

De samme bevis som er angitt foran under tiltalens poster I c og I g.

Tiltalte nr. 2 Øyvor Hansson, har under den muntlige sakforberedelse ved sin forsvarer h.r.advokat Bendixen opplyst at hun vil påberope seg de samme bevis og benytte disse i samme utstrekning som tiltalte nr. 1, Harsem, foran har oppgitt for tiltalens poster I e, f og g. I tillegg hertil ønsker fru Hansson innkalt følgende vitner:

105. Frøken Ellen Haugseth, Middelthunsgate 12 A I, Oslo.
106. " Dora Bull, Kirkeveien 49, V. Oslo.
107. Sykepleierske fru Kahrs Budde, Colbjørnsensgt. 2, IV, Oslo.

Frøken Haugseth skal forklare seg om hva hun har hørt av Hildisch og hans datter, fru Forbech, om den behandling Hildisch ble utsatt for i fengslet og om hvorledes han ble ribbet for sine eiendeler. Frøken Dora Bull, som er en venn av familien Hildisch, skal forklare seg om hans økonomi og

derunder bl.a. at hun måtte samle inn klær til familien Hildisch. Fru Kahrs Budde var Hildisch's sykepleierske til hans død. Hun skal forklare seg om hans hjelpeløse tilstand og om hvorledes han ble ribbet for sine eiendeler.

Tiltalte nr. 3, Oddvar Halbostad, har under den muntlige saksforberedelse påberopt seg de samme bevis som tiltalte nr. 1, Harsem, foran har påberopt seg til tiltalens post I d, og han vil føre bevisene i samme utstrekning som Harsem for denne post. I tillegg til dette vil han ha dokumentert brev til ham fra redaktør Thoralf Fanebust av 25. april 1950. Endelig ønsker han dokumentert følgende skriftlige bevis:

1. Avskrift av brev fra h.r.advokat C.L. Aall til h.r.advokat Heuch Bugge av 15/10 1946.
2. Avskrift av referat i Aftenpostens aftennummer for 20/8 1945 om Hildisch's arrestasjon.
3. Avskrift av Aftenposten for 24/5 1945 (statsråd Hauges uttalelse).
4. Det trykte referat av Quislings uttalelse om Hildisch's skattekrav side 143 og det i samme publikasjon inntatte brev fra Hildisch til Quisling av 13/9 1944.
5. Avskrift av Hildisch's brev til advokat Heuch Bugge av 15/8 1946 om behandlingen av Hildisch og frue og deres eiendeler.
6. Somdalens egenhendige skrevne rapport "om den foreligger eller kan skaffes".

Tiltalte nr. 4, Alexander Lange, henholder seg til den bevisoppgave som foran er gitt av tiltalte nr. 1, Harsem, for postene I e, f og g. Han vil benytte bevisene i samme utstrekning som Harsem. Han ønsker spesielt innkalt som vitne:

108. Auksjonarius A.M. Vik, Tingstuveien, Bestun.

Dette vitne ønskes avhørt om auksjonen over endel av Hildisch's eiendeler. Han ønsker videre at Vik må bli pålagt å ta med i retten auksjonsprotokollen for det omtalte auksjonssalg.

Han ønsker endelig å påberope seg de 6 skriftsykker som

er spesielt nevnt foran under tiltalte nr. 3, Oddvar Halbostad.

Med hensyn til det foran under nr. 39 oppførte vitne - advokat Gunnar Mellbye - har Lange uttalt ønske om, at advokaten må bli pålagt å ta med i retten nødvendig materiale slik at advokaten kan gi en fullstendig redegjørelse for den økonomiske stilling i Hildisch's bo ved frigjøringen samt for advokatens befatning med boet.

Statsadvokaten har under den muntlige saksforberedelse gitt uttrykk for at han ikke på dette tidspunkt vil protestere mot at de foran oppgitte bevis blir ført. Men han har forbeholdt seg under hovedforhandlingen å reise protest mot de enkelte bevismidler i den utstrekning det da måtte vise seg at disse åpenbart er uten betydning. Statsadvokaten har dessuten levert selvstendig bevisoppgave fra påtalemyndigheten. Denne blir ikke her spesifisert.

Under den muntlige saksforberedelse var det enighet mellom de tiltalte, forsvarerne og statsadvokaten om, at ikke bare den del av de tiltaltes uttalelser som er tatt inn i de forskjellige poster i tiltalebeslutningen bør dokumenteres, men også så meget av den sammenheng hvori uttalelsene forekommer at en kan få et riktig bilde av hva uttalelsene egentlig inneholder. Meningen med dette er således at uttalelsene ikke bare skal bli opplest som løsrevne sitater, men i sin rette sammenheng. I denne forbindelse gjorde tiltalte nr. 4, Lange, spesielt oppmerksom på at han ønsker å få dokumentert begge sine artikler i sin helhet.

Tiltalte nr: 1, Harsem har i brev til lagmannsretten av 17. januar 1952, gitt en spesifisering av dokumentene fra hans landssvikssak som foran er bebudet (se under tiltalens post I a). Han har her oppført følgende dokumentbevis:

1. Aktors, h.r. advokat Per Helwegs anke til Høyesterett mot dommen over Harsem.
2. Hans første brosjyre om sukkerraffineri i Norge, skrevet i 1935, likeså avisutklipp fra Osloavisene.

Disse skal angivelig bevise at han først i 1935 tok opp planen om reisning av et slikt raffinering i Norge. Såvel brosjyren som avisutklippene skal godtgjøre at han ikke meldte seg inn i N.S. fordi han " i partiets arbeidsprogram så mulighet for bl.a. reisning av sukkerraffinering ".

3. Hj. Handberg & Co's selvangivelse for 1941, 1942, 1943 og 1944 med bilag.
4. Erklæring fra Felix Hartmann, avgitt i Harsems lagmannsrettssak, om at det var Handberg som eiet eiendommen Signalen og stillet denne til disposisjon for frontkjemperne, samtidig som Handberg avga løfte om et større bidrag til samme formål.
5. O.r.sakfører Jones Myhræs erklæring i brev av 9/11 1944 til Oslo ligningsvesen.
6. Handbergs forklaring for politiet den 26/10 1943.
7. Handbergs erklæring av 17/4 1945 til Oslo ligningsvesen.
8. Kommunerevisor Holbæk Jørgensens skrivelse av 6/1 1945.
9. Lars Handbergs brev av 10/6 1947 til advokat Heuch Bugge, gjengitt i Harsems forsvarstale i juli 1949, side 23 (under overskriften "Mitt forhold til Handberg & Co".)
10. Utskrift av Hj. Handbergs konto i Kjøbmandsbanken (benevnt O.A.)
11. Erklæring fra Christiania Bank og Kreditkasse om når Handberg åpnet kontoen "Harsem - Handberg". Harsem ber om at påtalemyndigheten må anmode banken om å gi en slik erklæring da han selv neppe vil få den.
12. Handberg & Co.s bøker fra 1941 som bevis for at det ikke var i juni 1941 at firmaets bøker ble oppdelt i to adskilte seksjoner - med Harsem - Handberg som en egen seksjon (se dommen over Harsem side 126).
13. Erklæring fra Walther Krohn hvori denne uttaler at han kjente Handberg ca. 1 år før han lærte Harsem å kjenne.
14. Erklæring fra disponent Knut Swanstrøm om at Sport & Camping, Askim først opptok forhandlinger med Handberg i oktober 1941 mens Harsem var i Nord-Norge.
15. En liknende erklæring fra disponent Ola Iversen, Rakkestad.
16. Kvittering for kr. 75 000.- (nevnt i dommen over Harsem side 41).

17. Stevning til Oslo byrett av 16. juni 1951 i sak anlagt av Erstatningsdirektoratet mot Hj. Handberg - med bilag. Av denne fremgår at Handbergs inntekt i 1942 var kr. 399 000.-. I dommen over Harsem side 29 står at Harsem har fått utbetalt kr. 81 944.-, altså ca. 1/5 og ikke 1/3 som det står i dommen på samme side.
I den nevnte stevning står videre at Handbergs inntekt i 1943 var kr. 720 000.-. Ifølge dommen over Harsem, side 29, har Harsem fått kr. 204 329,-, altså vel 28 % og ikke 50 %, som angitt på samme side i dommen.
I den nevnte stevning står det også at de ikke bokførte sjekker beløper seg til kr. 3737 000.- og ikke kr. 700 000.- som anført i dommen side 41. Det er således ikke riktig - etter Harsems mening - at han har fått halvparten av denne inntekt.
18. Den av bestyreren i Harsems bo foretatte registrering sommeren 1945 over Harsems og hustrus innbo og løsøre. Registreringen viste at fruens særeie var verdsatt til ca. kr. 47 000.-.
19. Harsems bøker: "Utrolig med sandt", "Folkedommen over rettssvikene", og "Rettsoppgjørets svarte flekker".
20. Erklæring fra sorenskriveren i Follo til advokat Heuch Bugge om at Hj. Handberg i alle år har stått som skjøte-innehaver av eiendommen Signalen.
21. Advokat Harald Ramms brev til Skifteretten om at det bare var Hj. Handberg som var eier av Signalen og at Harsem aldri har hatt noen eiendomsrett til denne.
22. Oppgave over ikke bokførte tyske sjekker i firmaet Hj. Handberg & Co. Dette skal vise at Harsem ikke har mottatt kr. 75 000.- som anført i dommen.
23. Tabell over den kalorimengde som fangene på Ilebu fikk sommeren 1945. Direktør Gleditsch har denne tabell, og han må anmodes om å ta den med til hovedforhandlingen når han møter som vitne.
24. Harsems lagmannsrettsdom.
25. Nr. 14 av "Selbyggen" med en lederartikkel med overskriften "De dømmes ikke", samt med en anførsel på annen side om at advokat P.A. Meland var den ansvarlige

redaktør. I samme blad står det også en oppfordring med fete typer på annen side: "Bli medlem av N.S.' hjelpeorganisasjon".

26. Etterforskerens innberetning om Melandsaken. Her nevner han en rekke artikler hvis innhold er straffbart og som er inntatt i "Selbyggen" i 1942. Innberetningen har en påtegning fra statsadvokat Dorenfeldt, hvori denne peker på muligheten av at det er en avdød N.S.-mann som kan ha overbrakt de straffbare artikler til trykkeriet.

27. Utklipp av Arbeiderbladet for 20/4 1950 med referat av en "Holmgang i sakførerforeningen", hvorunder redaktør Olav Larsen uttaler følgende:

"Pressefolk har alltid hatt den mening at redaktøren er ansvarlig for alt som står i avisa."

I forbindelse hermed ber Harsem om at redaktør Olav Larsen må bli ført som vitne om det. (nr. 108). Redaktør Larsens adresse er Suhmsgate 3B, Oslo.

Harsem ber videre om at følgende må føres som vitner:

109. Autorisert revisor Helge Samuelson, St. Olavs plass 3, Oslo.

Han har gjennomgått Harsems og Hj. Handbergs regnskaper.

110. Felix Hartmann, Hjørungaveien 3, Oslo.

Han kan bekrefte at det var Handberg og han alene som stilte sin eiendom, Signalen, til disposisjon for frontkjemperne og samtidig stilte større beløp til disposisjon som gave til underhold av frontkjemperne på samme sted.

111. Førstebetjent Bredesen ved Kriminalpolitiet.

Han har hatt befatning med etterforskningen med provokatører og de overgrep som disse har forenlediget.

I anledning av at Harsem i post III også er satt under tiltale etter strl. § 130 finner han det nødvendig å føre bevis for at myndighetene i stor utstrekning har brutt norsk lov ved:

- a) Å benytte provokatører.
- b) Å mishandle varetektsfanger og andre fanger.
- c) Ved at bobestyrere har ribbet sine ofre til skinnet.
- d) Ved å sulte ut varetektsfanger.
- e) Ved å kommandere varetektsfanger ut til likgravning med videre.
- f) Ved ikke å gjennomgå saksdokumentene før fengslingskjennelse ble avsagt.
- g) Ved å selge N.S. folks eiendeler før de fikk sin dom.
- h) Ved at overgrepene mot fanger spenner over hele skalaen fra mishandling til ulovlig plasering av provokatører.
- i) Ved at påtalemyndigheten unnlater å forfølge straffbare handlinger.
- j) Ved at påtalemyndigheten unnlater å påtale falske beskyldninger som er fremsatt av provokatører.
- k) Ved at påtalemyndigheten unnlater å forfølge provokatørers bruk av falske legitimasjonspapirer og pass.
- l) Ved at påtalemyndigheten unnlater å påtale provokatørernes falske forklaringer til politiet.
- m) Ved at påtalemyndigheten unnlater å påtale landsforvisning.
- n) Ved at påtalemyndigheten unnlater å granske anmeldelser mot statsadvokat Bjørnevik etter at hans forbryterske forhold muntlig var anmeldt i 1946.
- o) Ved at påtalemyndigheten unnlater å påtale straffbare etterforskningsmetoder i f.eks. Berg-sakene (Berg fangeleier).
- p) Ved at påtalemyndigheten unnlater å påtale artikler i avisene som generelt inneholder løgnaktige beskyldninger om farlige N.S.-organisasjoner, "Varulver", Sabotasjegrupper m.v.
- q) Ved at påtalemyndigheten ikke trekker til ansvar navngitte fremtredende N.S. medlemmer som har deltatt i illegale organisasjoner med slike forhold som foran nevnt.

- r) At påtalemyndigheten ikke går til aksjon mot dem som er ansvarlige for at provokatøreren Thoresen under falske foregivender har sluppet straff og fikk benådning.
- s) At påtalemyndigheten ikke trekker til ansvar politilembetsmenn og politifolk som i strid med loven har benyttet provokatører.
- t) At påtalemyndigheten unnlater å gjøre ansvar gjeldende mot fengselsmyndighetene som har tillatt provokatører å arbeide i fengsler og fangeleirer.
- u) At påtalemyndigheten ikke har trukket til ansvar provokatører som under falske foregivender har tilsvindlet seg mat, klær og penger i forståelse med landssvikpolitiet.
- v) At påtalemyndigheten ikke har gått til aksjon mot dem som var ansvarlige for hungerterroren i de første måneder etter krigens slutt.
- w) At påtalemyndigheten ikke har trukket til ansvar dem som er ansvarlige for mishandlinger av varetektsfanger ved å kommandere dem til ulovlige appeller. Disse appeller har medført stor skade for fangene, og har tildels medført døden. Slike appeller er også foretatt som følge av rømninger som landssvikpolitiet arrangerte.
- x) Ved at påtalemyndigheten ikke er gått til aksjon mot den ansvarlige for at fengselsbetjeningen i 1945 etter ordre fra daværende rikspolitisjef Aulie fikk tillatelse til å skyte med skarpt mot varetektsfanger.
- y) Ved at bobestyrere i strid med bestemmelsene i landssvikanordningen har realisert N.S folks aktiva før de hadde fått sin dom.
- z) At bobestyrere har tilgodesett seg selv eller sine forbindelser ved salg av folks eiendeler uten registrering.
- æ) Ved at norske borgere som varetektsfanger er blitt kastet i fengsel og undergitt utenlands (engelsk) juridiks^sjon og mishandlet.
- ø) Ved at riksadvokat Aulie ble satt til å granske angrepene på rettsoppgjøret til tross for at han var og er den som var hovedansvarlig for alle overgrepene - i henhold til instruksjon fra regjeringen i London

i 1943 og 1945.

- å) Ved at påtalemyndigheten ikke trekker til ansvar den eller dem som har forsøkt å skaffe falske bevis for å få Harsem innbladet i en mordplan. Om dette henviser han til Innstilling fra Justisnemnda nr. 341/1951. Herom skriver Justisnemndas mindretall i sin innstilling til Stortinget side 659:

"Etter mitt syn burde dette punktet være nøyere utgreidd i meldinga."

Under henvisning til det foranstående krever Harsem adgang til å føre alle de vitner som han har oppgitt i sin opprinnelige bevisoppgave av 2. januar 1952. Som begrunnelse herfor anfører han at han ikke tidligere har vært oppmerksom på at han i post III er satt under tiltale for mot bedre vitende offentlig å ha tillagt noen av statsmaktene eller en annen offentlig myndighet handlinger som de ikke har foretatt eller å ha gitt en villedende fremstilling av de omstendigheter hvorunder eller den måte hvorpå de har handlet.

Endelig ber Harsem om å få fremlagt følgende i tilslutning til det bevismateriell han allerede har oppgitt:

28. Utdrag nr. 1 og 2 i hans lagmannsrettssak.
29. Samtlige politiforklaringer som er opptatt i anledning av hans injuriersak.
30. Skrivelse av 7. august 1943 fra Hj. Handberg & Co. til Kreditkassen. Av denne fremgår at det først var i august 1943 at Harsem fikk fullmakt til å kvittere og endossere sjekker og verdipapirer. Dette viser igjen at Harsem bare var funksjonær i firmaet.
31. Et avisutklipp fra Dagbladet for 17/2 1950 med en artikkel av h.r. advokat Finn R. Schjødt hvor han uttaler følgende:

"Imidlertid viser det seg at påtalemyndighetens første reaksjon ikke er å undersøke Harsems beviser, men å slå ham ned personlig - terrorisere ham. I strid med all praksis i injuriersaker blir han arrestert langt oppe på landsbygda og "Transportert" til Oslo. Det er neppe noen kyndig

jurist som nærer synderlig tvil om at reglene for pågripelse og fengsling er overskredet (straffeprosesslovens § 228 ff)".

32. Kriminalsjefens skriv av 11. oktober 1949 til statsadvokaten i Oslo med påtegning av 29. s.m. fra statsadvokat Lous og av 3. november s.å. fra riksadvokat Aulie.

Harsem har videre sendt lagmannsretten to brev av 18. januar 1952, hvori han begjærer rettens kjennelse for at statsadvokat Dorenfeldt skal kjennes ugild til å føre aktoratet i saken mot ham. Dette spørsmål vil bli behandlet i særskilt kjennelse.

Harsems brev til lagmannsretten av 17. januar 1952 har vært forelagt statsadvokaten. Statsadvokaten har i en påtegning av 23. januar gjort oppmerksom på at Harsem i sitt siste brev vil påberope seg bevis i langt større utstrekning enn han gjorde gjeldende under det siste rettsmøte under den muntlige saksforberedelse, idet Harsem da erklærte at han nå hadde lagt frem alle de bevis han ønsket å føre. Av den grunn protesterer statsadvokaten mot at Harsem får adgang til en bevisførsel som går ut over hva han anførte under den muntlige saksforberedelse.

Lagmannsretten skal bemerke:

De tiltalte nr. 1 - 4 er prinsipielt satt under tiltale til fellelse etter strl. § 248. Det følger da av strl.s § 249, nr. 4 at bevisførsel for beskyldningenes sandhet aldri må nektes av hensyn til de fornærmede, selv om beskyldningene skulle ansees utilbørlige uansett deres sannhet. Det blir derfor bare tale om å avskjære bevis i tilfelle hvor tvingende rettsregler påbyr dette eller hvor bevisene åpenbart er uten betydning. Jfr. strpl. § 295, tredje ledd sammenholdt med § 331, siste ledd.

Retten skal da ut fra dette først vurdere de bevistilbud som de tiltalte har gitt under den muntlige saksforberedelse. Som det vil sees, har statsadvokaten ikke funnet å ville

protestere mot noen av de foreliggende bevisstilbud, men har forbeholdt seg å ta spørsmålet opp under hovedforhandlingen, hvis det da skulle vise seg at enkelte av bevisene er betydningsløse. Retten mener også at i en så omfattende sak, som dessuten har vakt slik almen oppsikt, bør dette være det ledende synspunkt. I en sak som den foreliggende bør de tiltalte i videst mulig utstrekning gis adgang til bevisførsel og mulige tvilsspørsmål om et bevis på forhånd kan karakteriseres som åpenbart betydningsløst, bør løses til fordel for de tiltalte. Retten får heller helt eller delvis avskjære de enkelte bevis under hovedforhandlingen, hvis deres betydningsløshet da ligger i dagen. I denne forbindelse skal nevnes, at retten også finner det riktig å la de tiltalte få adgang til å dokumentere de påståtte ærekrenkelser i den sammenheng hvori de forekommer - i den utstrekning som er nødvendig for å få meningen frem. Først derved vil lagretten få det riktige bilde av og bakgrunnen for det som ligger i uttalelsene. Noe annet er at det ikke kan bli spørsmål om å tillate bevisføring for sandheten av annet og mer enn det tiltalen har slått ned på. Det er de i tiltalen refererte beskyldninger som der kan føres sannhetsbevis for, ikke også andre uttalelser som de tiltalte har fremsatt, selv om disse også i og for seg kan være straffbare ærekrenkelser.

De uttalelser som er inntatt i tiltalens post Ia, står i en særstilling. Her er det av Harsem rettet beskyldninger mot dommere i landssvikssaker og særlig mot dem som var dommere i hans egen landssvikssak. De er således beskyldt for å ha fremført "den rene usannhet" og for derved å ha brutt sin dommered. Det nevnes videre at i en rettsstat burde de fjernes fra sine embeter. Som vitner nr. 1 - 3 er oppgitt lagmann Breien, lagdommer Østlid og konsulent Tønseth, som deltok som dommere under behandlingen av Harsems landssvikssak i lagmannsretten.

Etter rettens mening kan det ikke være tvilsomt at etter ordlyden av de i tiltalens Ia inntatte uttalelser er de der nevnte dommere objektivt beskyldt for i sine domspremisser bevisst å ha uttalt seg usandt, ikke bare for å ha anført noe som objektivt er uriktig. En bevisførsel som skal godtgjøre dette, må følgelig innskrenkes til bevismidler som under hovedforhandlingen faktisk har vært gjenstand for dommernes vurdering. Opplysninger som ikke ble brakt frem under hoved-

forhandlingen og som dommerne derfor ikke har vært kjent med, kan ikke ha innvirket på deres gode eller onde tro. Dette gjelder uten hensyn til om slike opplysninger i og for seg er egnet til å godtgjøre at dommernes vurderinger faktisk kan være feilaktige. Ut fra dette syn avskjærer retten alle bevis som ikke har vært fremlagt eller ført under hovedforhandlingen. Da det tilbudte bevismateriale ikke er tilstrekkelig individualisert, ser ikke retten seg i stand til å gi noen nærmere spesifisering av de bevis som således avskjæres.

Retten har overveiet spørsmålet om i hvilken utstrekning det overhodet er adgang til å føre disse dommere som vitner i denne sak. Det antas i alminnelighet at dommere ikke kan føres som vitner om de vurderinger de har foretatt ved tidligere rettsavgjørelser og derfor heller ikke om grunnene for slike avgjørelser. Det har også vært bevist at denne begrensning er absolutt og derfor må opprettholdes selv om vedkommende dommer samtykkerⁱ eller endog ønsker å forklare seg om sine vurderinger. Se herom høyesterettsdommer Altens artikkel i Rt. 1932, side 1041 og Høyesteretts Kjæremålsutvalgs kjennelse av 22/6 1933 (inntatt i Rt. 1933 side 864). Retten antar at denne begrensning i et hvert fall ikke kan opprettholdes i denne sak, hvor bevistemålet er om de som dommere har handlet mot bedre vitende. Det ville for det første være ytterst urimelig om de ikke skulle få anledning til å forsvare seg, og for det annet må en anta at deres egne forklaringer vil være av betydning ved bedømmelsen av deres gode tro. Retten antar derfor at den nevnte begrensning i adgangen til å føre dem som vitner bare kan opprettholdes hvis og i den utstrekning de nekter å svare på spørsmål herom. At de ikke har noen plikt til å besvare slike spørsmål, må være klart.

Denne begrensning i dommernes vitneplikt gjelder som nevnt grunnene for deres avgjørelser. Den gjelder således ikke hva de måtte ha iaktatt eller på annen måte erfart om det som fant sted under hovedforhandlingen. Forsåvidt står de på like linje med enhver som har vært til stede under denne. Her gjelder imidlertid en annen begrensning som følger av strpl.s § 129, annet ledd: At påbudte former er iaktatt kan bare bevises ved rettsboken, men motbevis er ikke utelukket.

Det som her er sagt om dommere, vil i tilfelle også kunne bli aktuelt for vitne nr. 87 (byrettsdommer Rye) som er inn-

- 34 -

I f og g) mens nr. 25 - 27 angår statsadvokat Melands forhold (post II a og b). Nr. 29 gjelder ikke Harsems landssviksak, men derimot den injuriesak som nå er reist mot ham. Endelig synes vitne nr. lll, førstebetjent Bredesen, å skulle forklare seg om den provokatørvirksomhet som er omhandlet i tiltalens post I c.

Selv om det var forutsetningen at Harsem etter avslutningen av den muntlige saksforberedelse ikke skulle komme med nye bevis, vil retten etter omstendighetene ikke motsette seg dette. Den vil således gå med på at førstebetjent Bredesen (vitne nr. lll) blir avhørt om fengslinger i forbindelse med provokatørvirksomhet. Den vil også samtykke i at direktør Gleditsch (vitne nr. 75) blir pålagt å ta med seg den tabell over kalorimengdene som er nevnt foran under nr. 23 i den nye bevisoppgave. Den vil heller ikke motsette seg opplesning av de dokumenter som er nevnt foran under nr. 25 og nr. 27, og samtykker i denne forbindelse i at redaktør Olav Larssen føres som vitne (nr. 108).

Derimot er det etter rettens mening ikke noen rimelig grunn til at tiltalte skal kunne dokumentere en etterforskers innberetning om en straffesak. Uansett hvilken vurdering av saksforholdet en etterforsker, eventuelt påtalemyndigheten, måtte ha gitt, er det åpenbart at en slik vurdering er uten bevisverdi i den foreliggende sak. Retten avskjærer derfor de dokumentbevis som er oppført under nr. 26 og nr. 32.

Det er ikke adgang til å dokumentere politiforklaringene i denne sak. (Nr. 29 foran). En slik dokumentasjon ville nemlig være i strid med bestemmelsene i strpl. § 332. Noe annet er - som foran nevnt - at politiforklaringer som tidligere er avgitt av vitner som skal føres under hovedforhandlingen i denne sak, i tilfelle vil kunne foreholdes disse.

Det avisutklipp som er nevnt under nr. 31, er åpenbart uten bevisverdi og tillates derfor ikke dokumentert.

Under nr. 19 har Harsem ført opp de tre bøker han har skrevet. Disse er selvsagt ikke noe bevismiddel for riktigheten av de fremsatte beskyldninger og kan derfor ikke dokumenteres. Men i sin partsforklaring må han kunne vise til dem og dokumentere dem i den utstrekning som er nødvendig for å få frem sammenhengen. Jfr. det som er sakt foran.

stevnt for å forklare seg om de forhold som er omhandlet i tiltalens post II c.

Etter en samlet vurdering av det bevismateriale som ble tilbudt under den muntlige saksforberedelse finner retten på det nåværende tidspunkt ikke å ville motsette seg denne bevisførsel - med de foran nevnte begrensninger og forbehold. Hva dokumentbevisene angår er disse tildels utilstrekkelig individualisert, idet der i flere tilfelle helt i sin alminnelighet vises til dokumentene i bestemte saker. Det er klart at det ikke kan bli tale om noen fullstendig opplesning av hele sakskompleks. Retten har forøvrig forstått de tiltalte derhen at det heller ikke er det de ønsker. Men de ønsker fortrinsvis å foreholde de enkelte vitner hva de tidligere har forklart således for politiet. Da dette bare vil tjene til å klarlegge hva vitnene mener - og tidligere har ment - vil ikke retten motsette seg dette.

Retten vil så ta standpunkt til de bevis som er oppført i Harsems senere brev av 17. januar 1952. Dette inneholder meget mer enn en spesifisering av de enkelte dokumenter fra hans landssvikssak, og det var bare en slik spesifisering han fikk tillatelse til å levere etter avslutningen av den muntlige saksforberedelse.

Først og fremst fremsetter han her begjæring om en omfattende bevisførsel i forbindelse i forbindelse med tiltalens post III for å godtgjøre at norske myndigheter på forskjellig vis har brutt norsk lov. Bevistemået er her spesifisert i postene a) - å); men de enkelte bevismidler er ikke oppgitt. Nå er det klart at Harsem ikke kan motsette seg at den opprinnelige tiltalebeslutning ble tatt tilbake og erstattet med en annen. Den nye tiltalebeslutning har sløffet endel av de mer alminnelige vurderinger som Harsem har gitt, og som påtalemyndigheten har funnet ærekrenkende. Det er da ikke tvil om at Harsems adgang til å føre sannhetsbevis må bedømmes etter den siste tiltalebeslutning. Men da er det åpenbart at den bevisførsel han nå bebuder vil være uten betydning, da den gjelder forhold som ligger utenfor det som den nye tiltalebeslutning har tatt fatt i. Retten finner derfor helt å måtte avskjære en slik utvidet bevisførsel som Harsem har antydnet under a) - å).

Av de under nr. 1 - 32 oppgitte dokumentbevis synes videre nr. 23 å gjelde den påståtte mishandling av Hildisch (tiltalens

Retten samtykker i at revisor Samuelson (vitne nr 109) og Felix Hartmann (vitne nr. 110) blir ført som vitner da de skal uttale seg om Harsems ländssviksak.

Retten ville funnet det ønskelig å summere opp de resultater den er kommet til i en kort og knapp slutning. Men da det er vanskelig å gjøre dette oversiktlig men samtidig uttømmende, har den funnet å burde undlate det.

Beslutningen er enstemmig.

Retten hevet.

Kristian Lunde.

H. Bentsen.

J. Aars Rynning.

Bekreftes:

For rettsskriveren

*H. Kallefem
beu.*